

S.İ.SƏLİMOVA

filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, baş müəllim

e-mail: salimova_sevinc@mail.ru

<https://orcid.org/0009-0005-1152-2562>**Azərbaycan Dillər Universiteti**

(Bakı şəh., R.Behbudov küç., 134)

10.62021/0026-0028.2025.2.111

DİLÇİLİKDƏ TERMIN ANLAYIŞININ VƏ TERMIN YARADICILIĞININ TƏDQIQI TARİXİ

Xülasə. Terminoloji sistemin tədqiqatına və təhlilinə həsr edilmiş nəzəri ədəbiyyata nəzər saldıqda, aydın şəkildə görmək olar ki, terminologiyanın yaranması, təkamülü və inkişafı onun elmi tərəfdən izahından, hər hansı bir terminoloji vahidin terminologiyaya məxsus bir kriteriyaya aid edilməsindən çox əvvəl başlanmışdır. Bu məsələyə bu cür yanaşma onu göstərir ki, terminologiyayı ədəbi dilin leksik-semantik layın tərkib hissəsi hesab etmək olar. Əlbəttə, terminologiya dilin ən dinamik leksik sistemi hesab edilə bilər. Buna görə də bu sahədə olan tədqiqatlar çox vaxt elmi biliklərin inkişafını, terminin necə meydana çıxdığını, inkişaf etdiyini və dəyişdiyini göstərən bir sahədir. Müasir elmi ədəbiyyatda “terminologiya” sözünün mənasının açıqlanması məsələsi ilə bağlı müxtəlif fərqli yanaşmalar mövcuddur. Hal-hazırda “terminologiya” sözünün vahid və dəqiq izahı mövcud deyil. Terminologiya ədəbi dilin lüğət tərkibinin ayrılmaz hissəsi hesab edilə bilər. Terminlər çox zaman ədəbi dildə artıq mövcud olan sözlər əsasında yaranır və inkişaf edir.

Açar sözlər: terminoloji sistem, terminologiya, konsepsiya, texnologiya tərəqqisi, peşəkar dil

Mövcud cəmiyyətdə baş verən bütün hadisələr dilin leksik-semantik qatında öz əksini tapır və bunun nəticəsi olaraq yeni sözlər, o cümlədən terminlər yaranır. Terminlər yaxud xüsusi sözlər, insanın gündəlik həyatının ayrılmaz tərkib bir hissəsi hesab edilə bilər. A.V.Superanskaya, N.V.Podolskaya, N.V.Vasilyev və başqa alimlər hesab edirdilər ki, terminologiya xüsusi leksikanın bir hissəsi kimi terminlərin toplusundan ibarətdir.

Təbii ki, terminlər haqqında və onların yaranması, səciyyəvi xüsusiyyətləri barəsində bir çox tədqiqatlar və araşdırmalar aparılmışdır. Bu sahədə M.Qasimov, S.Sadiqova, Ə.Dəmirçizadə, A.Bayramova, V.Danilenko, A.V.Superanskaya, N.V.Vasilyeva, N.V.Podolskaya, D.Lotte, A.Reformatskiy və başqa alimlər terminologiya və tərkibindəki terminoloji vahidlər barəsində maraqlı mülahizə və fikirlər irəli sürmüş, müxtəlif tədqiqatlar və elmi kitablar yazmışdılar. Bu sahədə tədqiqat aparan hər bir alimin özünəməxsus düşüncəsi və bu məsələyə müxtəlif və fərqli prizmadan yanaşması terminologiya məsələlərində ortaqlıq və ümumi bir fikrin olmamasına dəlalət edir.

Termin nədir, terminoloji birləşmələrin xüsusiyyətləri, onların funksiyaları, leksik sistemdə hansı mövqe tutur kimi suallara düzgün cavab tapmaq üçün uzun illərdir bir sıra dilçilər araşdırmalar aparmışlar (V.V.Vinogradov, G.Vinokur, D.S.Lotte, A.A.Reformatskiy, O.S.Axmanova, V.M.Leyçik, V.P.Danilenko, B.N.Qolovin, R.Kobrin, A.I.Moiseyev, P.N.Denisov, A.V.Superanskaya, S.V.Grincev, A.Axundov, Ə. Dəmirçizadə, S.Sadiqova və s.). Bu alimlərin tədqiqatlarında terminlərin lingvistik və konseptual uyğunluğu, terminlərin genetik tərkibi, paradigmatik və iyerarxik təşkilatı, terminlərin qarşılıqlı əlaqələri təhlil edilmişdir.

Ədəbi leksika və terminologiya bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədədir. Bir sıra hallarda eyni söz hər iki sahədə – həm terminologiyaya, həm də ədəbi leksikaya sahəsinə aid ola bilər. Məsələn, ingilis dilində *window* sözünü misal kimi götürsək, bir tərəfdən, bu söz tikinti və inşaat

sahəsində işlənən bir termindir, o biri tərəfdən, həmin söz bədii ədəbiyyatda öz hərfi mənasında istifadə edilə bilər.

Azərbaycan dilində *burun* (bədən üzvü) – *burun* (coğrafi termin).

Terminlərin yaranması üçün aşağıdakı üsullardan istifadə oluna bilər:

1. Metaforik köçürülmə. Məsələn: çobanın çantası (bot.), çobanyastığı (bot.), dəvədabanı (bot.) – forma oxşarlığı; yastıq (geoloji), burun (coğrafiya). İngilis dilində sunflower, eco-friendly, blueberry, etc.

2. Leksiki-söz yaradıcılığı üsulu. Məsələn: Azərbaycan dilində biomühəndislik, ultrakustika. İngilis dilində ultrasonic, biotechnology və sair. Bu zaman bio-, elektro-, ultra- və başqa alınma ünsürlərdən istifadə olunmasına tez-tez rast gələ bilərik. Bu ünsürlərin əksəriyyəti latın və yunan dillərindən alınmadırlar (ultra-, anti-, bio-).

3. Alınma sözlər vasitəsilə termin yaradıcılığı. Məsələn: lazer, palpasiya, sinus, alqoritm, skaner və sair. İngilis dilində: status quo, de facto, déjà vu, etc.

Azərbaycanda terminologiyanın sürətli inkişaf dövrünə nəzər saldıqda görə bilərik ki, bu inkişaf 20-ci əsrin əvvəllərinə təsadüf edir. Təzə əlifbaya keçid, respublikada orta və ali təhsil müəssisələri üçün Azərbaycan dili dərsləklərinin hazırlanması, elmi terminologiyanın yaradılması, ali məktəblər üçün bu sahədə yeni dərsləklərin və dərs vəsaitlərinin yazılması həmin dövr üzrə ən mühüm tələblərdən biri sayılırdı. Həmin dövrdə Azərbaycan dilçiliyinin inkişafında A. Tağızadənin, X.Ş.Xocayevin, Y.Əliyevin, B.Çobanzadənin, İ.Həsənovun, Ə.Babazadənin əsərləri əvəzəlməz olmuşdur. Həmin dövrdə Bəkir Çobanzadənin yazdığı “Türktatar lisaniyyətinə mədxəl” (1920-ci il) kitabının Azərbaycan dilçiliyinin inkişafında böyük rolu olmuşdur. Azərbaycan dilinin zəngin söz ehtiyatı terminlərin yaranmasına və inkişafına böyük təkan vermişdir. Məsələn, dilçilikdə işlənən bir sıra terminlər Azərbaycan dilinin öz bazası əsasında yaranmışdır: *dilönü səslər, dilarxası, dilortası, dodaqlanmayan (dodaqlanan) saitlər, əvəzlilik, say, bağlayıcılar, qoşmalar, sözdəyişdirici (sözdüzəldici) şəkilçilər, ara sözlər* və s [9, s.40-45].

Yuxarıdakı misallara nəzər salanda aydın olur ki, Azərbaycan dilində terminlərin yaranmasında və onun inkişaf edilməsində ümumxalq dili əsas və başlıca mənbə kimi istifadə edilmişdir. 1918-ci ildə M.S.Axundov və Q.R. Mirzəzadənin müəllifi olduğu “Rəhbərə Sərf” kitabında isim, sifət, izafət, ismi işarət, ismi ədəd, zəmin (əvəzlilik), feil, məsdər, dördüncü hissədə isə ədavət (ədatlar) terminlərindən istifadə edilməsini müşahidə edə bilərik [20, s. 12-15].

1924-cü ildə çap olunmuş “Türk-Azərbaycan dilinin müxtəsər sərf-nəhvi” kitabında, dilçiliklə bağlı bəzi terminoloji birləşmələrdən istifadə olunmuşdur.

Azərbaycanda terminologiya ilə bağlı tədqiqatlar aparan dilçilərlərdən biri də S.Sadiqovadır. Onun müxtəlif əsərlərində terminlər və onların yaranma yolları haqqında məlumat verilmişdir. S.A.Sadiqova Azərbaycan dilində terminologiyanın yaranmasını qədim və orta tarixlə bağlayır. S.Sadiqova qeyd edir ki, qədim dövrlərdə ərəb dili elm və ədəbiyyat dili kimi inkişaf etmişdir və buna görə Azərbaycan dilinə aid yazılmış ilk dilçilik əsəri də ərəb dilində yazılmışdır [6, s. 36]. Terminologiyayı dilin terminlərin toplusu hesab edən A.V.Superanskaya, N.V.Podolskaya, N.Vasilyeva hesab edirdilər ki, terminologiya – ədəbi dilin lüğət tərkibinin ayrılmaz hissəsidir. Onların fikrincə, terminlər ədəbi dildə artıq mövcud olan sözlərdən yaranırlar. E.A.Makşantsev isə terminologiya dilin ümumi leksik sisteminin daxilində bir alt sistem hesab edirdi.

İ.İ.Çironova *terminologiya* məfhumunun bir neçə müxtəlif tərifini təklif edir: konkret hansısa bir elmdə mövcud olan sözlər və bu sözlərdən ibarət olan komplekslər; insan biliklərinin bir sahəsinin konsepsiyalarını əks etdirmək üçün müstəqil, heç nədən asılı olmayan leksik vahidlərdən ibarət qrup; xüsusi məqsəd üçün istifadə olunan leksik birləşmələr onların ümumi (konkret və ya abstrakt) konsepsiyası [12, s.113].

Bildiyimiz kimi, ədəbi dildə elmi, rəsmi (o cümlədən, biznes), bədii, publisistik kimi müxtəlif funksional üslublar mövcuddur. Ədəbi leksika və terminologiya bir- biri ilə yaxından

əlaqəlidir, bir sıra hallarda eyni sözlər həm terminologiyaya, həm də ədəbi leksikaya aid ola bilər. Bu prosesi aydın əks etdirən proseslər terminologizasiya və determinologizasiyadır.

Terminlər və onların birləşməsindən ibarət olan terminologiya dilin müstəqil qatını təşkil edir və insanların peşəkar fəaliyyəti ilə sıx bağlıdır. Elm, texnologiya və başqa sahələrdə işlənən terminlər dil daxilində müəyyən bir sistem yaradır. Elm sahələrində atılan hər bir addım terminlərin yaranması və ya dəqiqləşdirilməsi ilə müşahidə edilir.

Dilçilikdə müəyyən məfhumlar mövcuddur və terminlər bu anlayışları dəqiq olaraq adlandırır. Bütövlükdə dillə bağlı müxtəlif və fərqli anlayışları adlandırmaq bilavasitə dilçilik terminlərinin əsas mahiyyətini təşkil edir. Dilçilik terminlərinin aşağıdakı özünəməxsus funksiyaları mövcuddur: 1) nominativ; 2) definitiv funksiyalar. Sonuncu, yəni definitiv funksiya dilçilikdə terminlərini əsas və başqa söz qruplarından fərqləndirən funksiya hesab edilir.

Terminlər və terminologiya elmi nəzəriyyələrin, qanun və qaydaların formalaşması üçün mühüm və əsas alətlərdir; elm və texnologiyanın ayrılmaz hissəsi hesab edilə bilər. J.Q.Jiqu-novanın hesab edir ki, terminoloji vahidlər peşəkar və elmi məsələlərin ünsiyyətində və kommunikasiyasında mühüm rol oynayır. Belə ki, hansısa bir fəaliyyət sahəsində çalışan bir mütəxəssis, həmin sahədə terminologiyayı öyrənmədən öz potensialını tam həyata keçirə bilməz.

Terminlər və peşəkar yaxud professional leksika sosial cəhətdən məhdud istifadəsi ilə seçilir. Terminlər və peşəkar sözləri "xüsusi" işarəsi ilə izahlı lüğətlərdə görə bilərik və bu ki-tablarda sözün hansı sahəyə aid olduğu cox zaman mötərizədə göstərilir: fiziki, tibbi, riyazi, astronom və s. Bildiyimiz kimi, hər bir elm sahəsi öz terminoloji sisteminə malikdir.

R.Y.Kobrina, B.N.Golovin, İ.İ.Çironova, terminologiyayı ədəbi dilin tərkibində olan bir xüsusi sistem kimi baxılmasını təklif edirlər. Belə ki, eyni leksik vahidlər bir sıra hallarda həm termin kimi, həm də ümumi işlək söz kimi işləyə bilər. T.N.Dankovanın hesab edir ki, terminologiya konkret bir elm sahəsinin yaradılması və inkişafı prosesində meydana çıxan terminlər toplusudur və terminlər xüsusi bir anlayışın ifadə etməyə, müəyyən bir elm sahəsinin səciyyəvi obyektlərini adlandırmasında istifadə edilir.

Termin anlayışına bir qrup dilçilər tamamilə fərqli nöqtedən yanaşırlar. Bu alimlər hesab edirlər ki, terminologiya ədəbi dilin lüğət tərkibinin avtonom hissəsidir və ədəbi dil ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Onlar zənn edirlər ki, terminlər müstəqil zonaya öz qanunları ilə ayrılırlar.

E.V.Aleşinskaya hesab edir ki, terminologiya (terminlər toplusu kimi) peşəkarlıq fəaliyyəti ilə bağlı hər hansı bir dilin muxtar və özəl layımı təşkil edir [6, s.12].

V.M.Leyçikin fikrincə, terminologiya müstəqil terminlərin toplusundan ibarət bir sistemdir. Terminoloji leksika elmin gələcək inkişafı üçün müəyyən bir söz və ya ifadələr verildikdə faydalı ola bilər [10, s. 62-63].

Terminoloji lüğətin bir neçə qatını fərqləndirmək olar.

1. İlk növbədə bu qata müxtəlif elm sahələrində istifadə olunan və elmi üsluba aid terminləri aid etmək olar. Məsələn: adekvat, ekvivalent, ünsür, hipotetik, tərəqqi, inikas və s. Bu tip terminlər müxtəlif və fərqli elm və elm sahələrinin ümumi konseptual əsasını təşkil edir və tez-tez istifadə olunan terminlər sırasına daxildir.

2. Müəyyən elm sahəsinə; istehsalat və texnologiyaya aid olan xüsusi terminlər də mövcuddur. Məsələn, dilçilikdə: isim, feili sifət, təsəvvür, sifət, əvəzlilik; tibbdə: infarkt, miyoma, appendisit, kardiologiya və s.

Terminoloji leksik informativ xarakter daşıyır. Buna görə, elmi üslubda terminlər əvəz edilməzdir. Bu xüsusi sözlər mümkün qədər qısa və dəqiq bir fikir ifadə edir.

Terminlər adətən ya dilin öz lüğət ehtiyatından ya da başqa bir dildən alınan xüsusi sözlərdir. İstənilən halda terminlər müəyyən elm sahəsinin ifadə edən xüsusi söz kimi həmin sahəyə aid olan və heç bir sinonimlə əvəz edilməsi qəbul edilməyən bir vahiddir.

Qeyd edək ki, Ə.Dəmirçizadə terminlərə ekspressiv-emosional çalarlıq qatmaq üçün sözlərə bitişdirilən *-cıq, -çik, -ça, -qın, -ğan* kimi şəkilçilərin termin düzətmək üçün istifadə

olunduğunu qeyd edir. Məsələn, *qarın* – *qarınıq* (fiziologiya), *həbbə* – *həbbəçik* (kimya), *çal* – *çalağan* (zoologiya), *ağ* – *ağcaqayın* (botanika), *daş* – *daşqın* (cooğrafiya) və s. [4, s. 92].

Azərbaycan dilində dilçilik terminlərinin böyük əksəriyyəti bizim dilimizin öz daxili imkanları əsasında yaradılmışdır. Yaranma üsullarına nəzər keçirdikdə isə, belə nəticəyə gəlmək olar ki, Azərbaycan dilində dilçilik terminlərinin böyük hissəsi leksik, morfoloji üsulla yaradılmışdır.

Məsələn: *boğaz səsləri, söz birləşməsi, baş cümlə, budaq cümlə, bağlayıcı, açıq saitlər, qapalı səslər* və s.

Müasir ingilis dilinin termin yaradıcılığında nitq hissələri arasında ismi ən zəngin və ən çox istifadə olunan nitq hissəsi hesab etmək olar. Affikslər vasitəsi ilə düzələn terminlər daha çox nitq hissəsi kimi ismə aid olub, müəyyən suffikslərin, (şəkilçilərin) əlavə olunması nəticəsində meydana çıxır. Müasir ingilis dilində mövcud olan suffikslərin kifayət qədərdir. Bu səbəbdən müasir ingilis dilinin yeni termin yaradıcılığında morfoloji üsul ən çox istifadə olunan üsullardan biri hesab edilə bilər. Müasir ingilis dilində olan affiksləri iki qrupa bölmək olar:

1. İngilis dilinin lüğət tərkibində geniş istifadə olunan və leksik vahidlərinin miqdarını artıran məhsuldar şəkilçilər (-ment, -ness, -ance, -er/or və s.). Məsələn: *acridness, penance, ailment*, etc.

2. Çox az istifadə olunan qeyri-məhsuldar suffikslər (-ship, -hood, -doom, -th və s.). Bu şəkilçilərin istifadəsi öz məhdudluğu ilə seçilir.

Məsələn *spaceship, length, apeshood, apedoom*, etc.

Termin yaradıcılığından danışarkən, yunan və latın dillərinin bu sahədə rolunu xüsusi qeyd etmək lazımdır. Yunan və latın dillərinin lüğət tərkibinin zənginliyi elm sahələri üçün çox miqdarda yeni terminoloji vahidlərinin meydana çıxmasında əsas konstruktiv material olmuşdur. Müasir dövrdə həm Azərbaycan, həm də ingilis dillərində termin yaradıcılığı sahəsində yunan və latın dillərindən götürülmüş söz, kök, affikslərdən geniş istifadə olunur. Bir sıra dillərdə olduğu kimi, Azərbaycan dilinə də yeni terminlər çox zaman ingilis, bəzən isə rus və başqa Avropa dilləri vasitəsilə daxil olur. Buna misal kimi çağdaş dövrümüzdə maliyyə-bank, sərmayə, qiymətli kağızlar, sığorta, birja sferasında istifadə olunan terminləri göstərmək olar.

Yunan və latın dillərindən alınma terminlərə aşağıdakıları misal göstərmək olar:

Azərbaycan dilində: *psixoloq, psixoterapiya, anti-stress, psixomat, somatik, anormal* və s.

İngilis dilində: *psychology, physics, utopia, alchemistry, helicobacter*, etc.

Qeyd etmək lazımdır ki, dilin leksik qatında xüsusi sözlər kimi sayılan yalnız terminlər deyildir. Peşə-sənət sözləri də xüsusi sözlər sırasına daxildirlər. Bu sözlərə peşə-sənət ilə əlaqəli gündəlik işlənən sözlər və ya qrup sözlər aiddir. Qeyd etmək lazımdır ki, peşə-sənət sözləri terminlərlə sıx bağlıdır. Lakin bu sözləri terminlərdən fərqləndirən əsas cəhət onların dilin ədəbi dil normalarından kənar təbəqəyə aid olmasıdır. Peşə-sənət leksikası həmçinin üslubi cəhətdən neytral hesab edilir. Bu o deməkdir ki, bu sözlərdə ekspressivlik və emosionallıq mövcud deyil. Peşə-sənət sözlərini terminlərdən fərqləndirən mühüm xüsusiyyət onların danışq vaxtı ünsiyyətin səmərəli keçməsinə və onu yüngülləşdirilməsinə xidmət göstərməsidir.

Professional yaxud arqot sözlər, həmçinin jarqonları müqayisə etsək müxtəlif fərqliliklər görmək olar. Məsələn, jarqon qeyri-rəsmi olaraq, professional, həm də sosial qrupların leksikasına aiddir. Jarqonlar sosial qrup çərçivəsində məxfiliyi saxlamaq üçün işlədilir.

İşin elmi nəticəsi. Terminlər – hər hansı bir elmə, texnologiyaya yaxud sənət sahəsində xüsusi anlayışları və məfhumları ifadə edən söz və ya söz birləşmələri hesab edilə bilər. Hər bir termin onun təyin etdiyi anlayışı dəqiq təsvir edir və buna görə də terminlər hər hansı hadisənin ya məfhumun dəqiq və eyni vaxtda məhdudlaşdırılmış xüsusiyyətini aydın şəkildə ifadə edir. Hər bir elm sahəsi öz terminləri ilə xarakterizə olunur və bu terminlər konkret elm sahəsinin terminoloji sistemini təşkil edir.

İşin elmi yeniliyi. Məqalədə terminlərin yaranması prosesində istifadə olunan üsullar və onların mənbələri təhlil olunmuşdur. Terminoloji sistemdə nəzəri, unifikasiya problemlərinə,

yananmasına və təkmilləşməsinə təsir göstərən faktorlara, onların milli və beynəlxalq miqyasda roluna aydınlıq gətirilməyə cəhd edilmişdir. Bu da öz növbəsində məqalənin elmi yeniliyi hesab edilə bilər.

İşin təbiiqi əhəmiyyəti. Məqalənin terminlərin əmələ gəlməsi yollarının təhlili və dərinlən araşdırılması məsələsində müəyyən bir töhfəsi verəcəyini hesab edirik. Həmçinin məqalədə əldə olunan nəticələr gələcəkdə bu sahədə yazılan dərslik və dərs vəsaitlərinin tərtibatında istifadə oluna bilər.

Ədəbiyyat

1. Adilov, M.İ. İzahlı dilçilik terminləri / M.İ.Adilov, Z.N.Verdiyeva, F. M.Ağayeva, – Bakı: Maarif, – 1989, – 290 s.
2. Azərbaycan dilində beynəlmiləl terminlər hesabına terminoloji leksikanın zənginləşməsi “Ulu öndər Heydər Əliyev irsində multikultural və tolerant dəyərlər” I hissə, – Bakı, 2016-cı il, 3-5 may.
3. Dilçilik terminlərinin yaranma yolları // – Bakı: Avrasiya Universiteti, Sivilizasiya, Elmi jurnal. – 2015. №8, – s. 135.
4. Dəmirçizadə, Ə. Azərbaycan dilinin üslubiyyəti / Ə.Dəmirçizadə, – Bakı: Azərbaycan Dövlət tədris-pedaqoji ədəbiyyat nəşr., –1962 , –270 s.
5. Məmmədli, N. Alınma terminlər / N.Məmmədli, – Bakı: Elm, – 1997, – 314 s
6. Sadıqova, S. Azərbaycan dilinin terminologiyası / S.Sadıqova, – Bakı: Elm, – 2011. – 117 s.
7. Алешинская, Е.В. Современный американский музыкальный термин // – 2008, автореферат канд.филол.наук стр. 26, – s. 12.
8. Винокур, Г. Филологические исследования: Лингвистика и поэтика / Г.Винокур, – М.: Наука, – 1990. – 452 с.
9. Кобрин, Р.Ю. Лингвистические основы учения о терминах / Р.Ю.Кобрин, – М.: Высшая школа, – 1987. – 105 с.
10. Комарова, Ю.А., Баграмова, Н.В. Методология интегративного подхода к процессу обучения иностранным языкам в вузе // Сибирский педагогический журнал, № 9. – 2009, – с.64-67.
11. Лейчик, В.М. Тетради новых терминов / В.М.Лейчик, – М.: Бюро переводов, – 1986. – с. 81.
12. Чиророва, И.И., Кузьмина, Е.В. Английский язык для журналистов / И.И.Чиророва, Е.В.Кузьмина, – М.: Юрайт, – 2015, – с. 417.

S.I.Salimova

History of the Research of Terminology and Terminology Creation in Linguistics

Summary

A review of theoretical literature devoted to the study and analysis of the terminology system reveals that the formation, evolution, and development of terminology began long before its scientific explanation and the application of a terminology unit to a criterion for terminology. This view shows that terminology can be viewed as an integral part of the linguistic and semantic layer of the literary language. Of course, terminology can be considered the most dynamic linguistic system in the language. Therefore, research in this field is often an area that shows the development of scientific knowledge, how the term is formed, developed and changed. Modern scientific literature has differing views on the subject of terminology. Currently, there is no single and accurate explanation for the word terminology. Terminology may be considered an integral part of the literary language. Terms often appear in literary language on the basis of already existing words.

Key words: terminological system, terminology, concept, technological progress, professional language

С.И.Салимова

История изучения терминологии и создания новых терминов в лингвистике

Резюме

Обзор теоретической литературы, посвященной изучению и анализу терминологической системы, показывает, что становление, эволюция и развитие терминологии начались задолго до ее научного объяснения и применения терминологической единицы к критерию терминологии. Этот взгляд показывает, что терминологию можно рассматривать как неотъемлемую часть лингвистического и семантического слоя литературного языка. Конечно, терминологию можно считать самой динамичной лингвистической системой в языке. Поэтому исследования в этой области часто являются той областью, которая показывает развитие научного знания, как формировался, развивался и изменялся термин. В современной научной литературе существуют различные взгляды на предмет терминологии. В настоящее время не существует единого и точного объяснения слова *терминология*. Терминологию можно считать неотъемлемой частью словаря литературного языка. Термины в литературном языке часто возникают на основе уже существующих в языке слов.

Ключевые слова: терминологическая система, терминология, концепция, технологический прогресс, профессиональный язык

Rayçı: b/m., f.f.d. G.Tahirzadə

Redaksiyaya daxil olub: 06.05.2025